

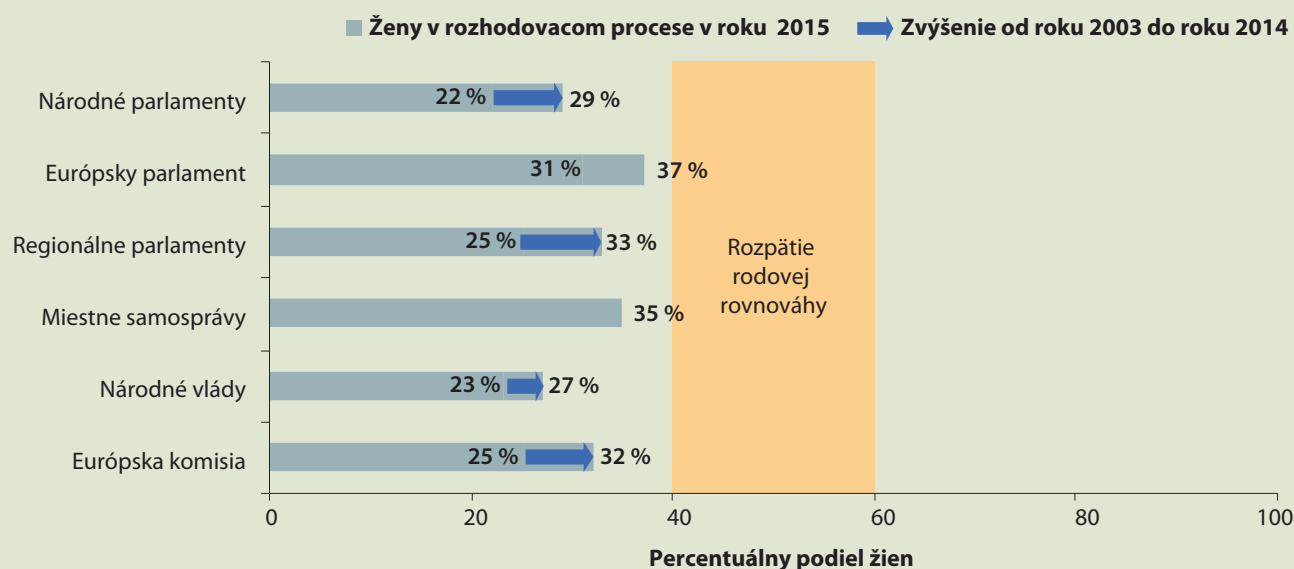
Rovnaká účasť žien a mužov v politike je dôležitým predpokladom efektívnej demokracie a dobrej správy vecí verejných. Okrem posilnenia a zlepšenia demokratického systému má väčšia účasť žien v politickom rozhodovaní veľa pozitívnych účinkov na spoločnosť, čo môže pomôcť zlepšiť život žien a mužov. Medzi výhody patrí spravodlivejšia spoločnosť a inkluzívna správa, vyššia životná úroveň, pozitívny vývoj v školstve, zdravotníctve a infraštruktúre a zníženie politickej korupcie.

Pomalá, ale istá cesta žien na vrchol

V priebehu posledných desiatich rokov ženy neustále zvyšovali svoj podiel vo vrcholových vedúcich pozíciách v politických inštitúciách a vo verejnej správe v celej EÚ. Ďalej uvedený graf ukazuje pokrok, ktorý sa dosiahol od roku 2003 na miestnej, regionálnej, národnej i európskej úrovni.

Obrázok 1: Zlepšenie v rodovom zastúpení v politickej moci v EÚ-28, 2003 – 2014

Muži si udržujú svoj vplyv vo vedení politických strán

Ženy na okraji neformálnych sietí

Väčšina politických strán v EÚ je vedená mužmi, ako sa uvádza v Správe inštitútu EIGE o rovnosti žien a mužov v mocenských a rozhodovacích procesoch (2015). V správe sa poukazuje na to, že ženy predstavovali len 13 % vedúcich predstaviteľov a 33 % zástupcov vedúcich predstaviteľov hlavných politických strán v celej Európskej únii v roku 2014. Formálne a neformálne siete vnútri politických strán majú zásadný význam pri dosahovaní vrcholových pozícií, zachovaní podpory strany a vykonávaní politických zmien. Neformálnu prácu v rámci siete po pracovnom čase väčšinou vykonávajú muži. Z tohto dôvodu si existencia týchto sietí v mužských sférach udržiava mužskú dominanciu a vedenie (Správa inštitútu EIGE o rovnosti žien a mužov v mocenských a rozhodovacích procesoch).

Rodové stereotypy oddávajú ženy od vrcholových pozícií

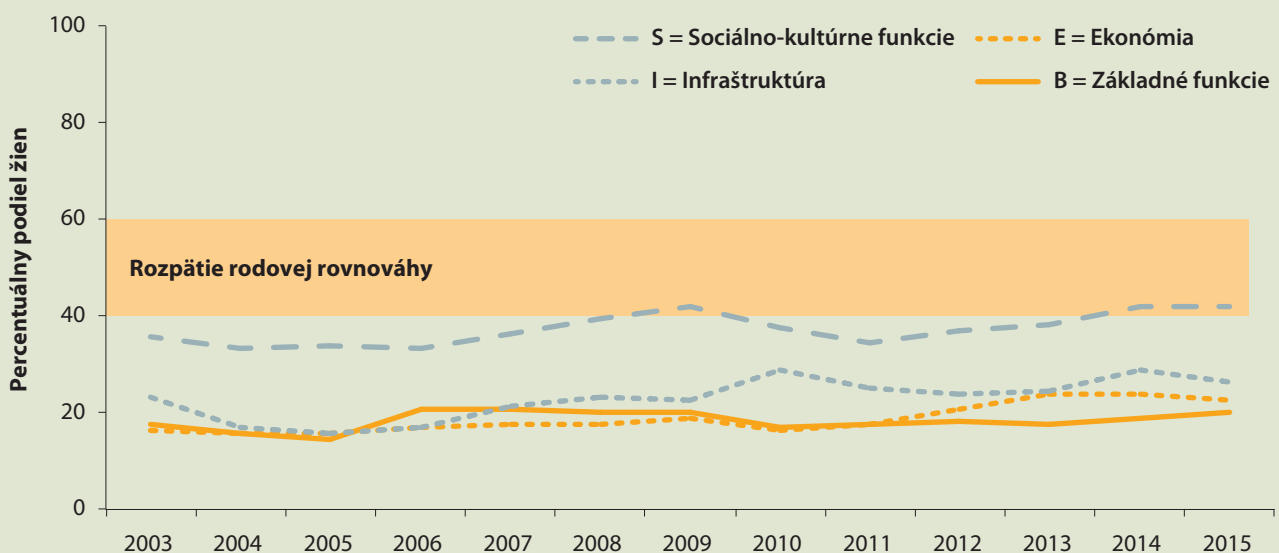
Pretrvávajúce stereotypy na základe pohlavia a vnútornej kultúry mnohých politických strán, ktoré sa vyznačujú prevládajúcim mužským štýlom vedenia, aj naďalej bráni rovnému zastúpeniu. Historicky boli vedúce pozície obsadzované hlavne mužmi. Vlastnosti a zručnosti očakávané od lídrov – ako je asertivita, dominancia alebo racionálne uvažovanie – sa

zvyčajne spájajú s mužskými vlastnosťami, a tak sa vedenie obyčajne spája s mužmi. Rodové stereotypy sa odrážajú aj v rozdelení portfólia a vedúcich administratívnych pozícií v kabinetoch ministerstiev. Muži dominujú portfóliám týkajúcim sa základných funkcií štátu, ako je napríklad obrana, spravodlivosť a zahraničná politika, zatiaľ čo ženy sa sústreďujú na ministerstvách so sociálno-kultúrnymi funkciami, posilňujúc stereotypné očakávanie, že ženy sú vhodnejšie pre oblasti, ako je školstvo, zdravotníctvo a kultúra.

Politické strany zavreli ženám bránu

Politické strany zohrávajú kľúčovú úlohu pri určovaní miery a kvality príležitosti žien zúčastňovať sa na stranej politike. Príležitosti žien na vstup do vedúcich pozícií sú tiež v rukách politických strán a straníckych elít ovládajúcich výberové a prijímacie procesy. Politické strany tiež určujú poradie volebných zoznamov, užšie zoznamy pre volebné obvody a stranícke štruktúry. Z týchto dôvodov sú politické strany často označované ako stráž pri bráne.

Obrázok 2 – Podiel žien v národných parlamentoch, kde uplatňovali kvóty v období rokov 2003 a 2014

Čo sa robí pre zlepšenie rodovej rovnováhy?

Niekoľko členských štátov EÚ posilnilo svoj záväzok k rodovej rovnosti v politickom rozhodovaní zavedením povinných alebo dobrovoľných rodových kvót na vytvorenie rovnováhy pohlaví v politike a zaviedlo ciele pre rovnováhu pohlaví vo výbere kandidátov. Výsledky prieskumu inštitútu EIGE ukazujú, že členské štáty so záväznými alebo dobrovoľnými kvótami mali v priemere najvýraznejší nárast politického zastúpenia žien od roku 2003. Čísla ukazujú, že došlo k nárastu o 10 percentuálnych bodov, čím sa dosiahlo v priemere 29 % žien v národných parlamentoch v roku 2014. V krajinách, ktoré nemajú kvótu, zastúpenie žien predstavovalo 27 % s minimálnym nárastom v priemere za posledných desať rokov. Kvóty sú jedným opatrením na zlepšenie rodovej rovnováhy. Sami o sebe však nestačia. Potrebné sú aj ostatné opatrenia, ako sú napríklad verejná debata, kampane, pravidelné monitorovanie a holistické programy na podporu väčšieho počtu žien v politike.

Osvedčené postupy pre zvýšenie úlohy žien v politickom rozhodovaní

Inštitút EIGE určil rad osvedčených postupov s cieľom pripraviť a posilniť väčší počet žien príslušnými zručnosťami potrebnými na to, aby sa mohli venovať politickej kariére, v prostredí, ktoré je oveľa rozmanitejšie a reprezentatívnejšie.

Cielené opatrenia a iniciatívy: Závazné právne alebo dobrovoľné opatrenia zavedené politickými stranami mali za následok zvýšenie účasti žien na rozhodovaní. Širšie spektrum cieľných stimulov, ako je verejná diskusia, zvýšenie povedomia a viac transparentných postupov pre prijímanie zamestnancov a profesionálneho rozvoja sú tiež dôležité pre pokrok.

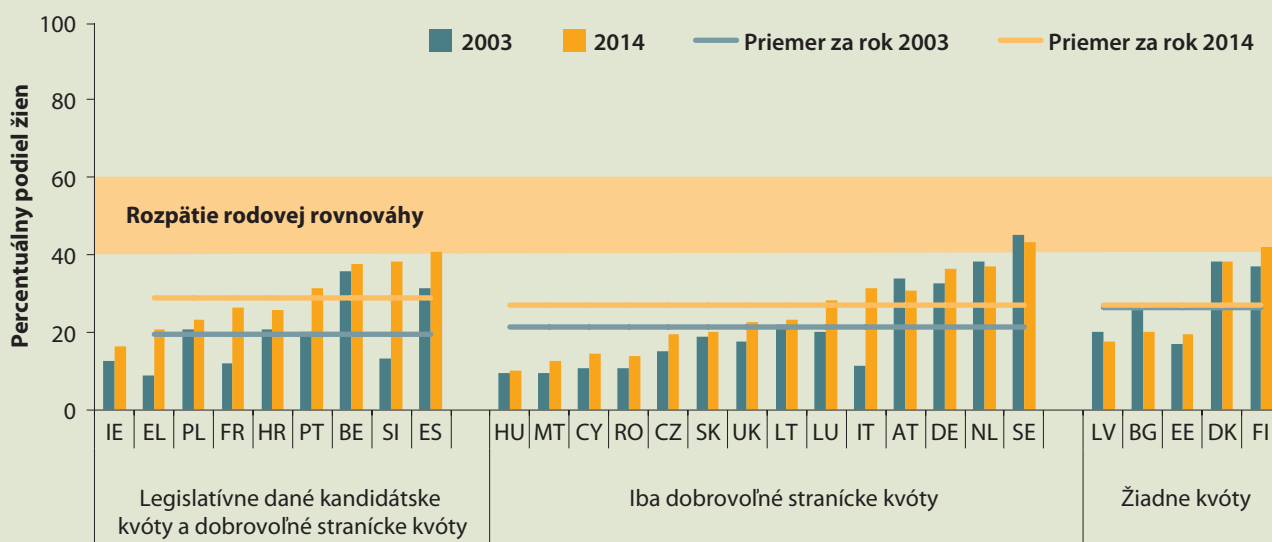
Pravidelná kontrola: Je dôležité sledovať vývoj a posúdiť, aké iniciatívy sú úspešné alebo nie. Databáza rodových štatistík inštitútu EIGE môže pomôcť pri kontrole, pretože poskytuje prístup k údajom rozdeleným podľa pohlavia, ktoré sa môžu porovnávať naprieč všetkými členskými štátmi EÚ.

Inštitút EIGE pravidelne vypracúva správy, v ktorých sa skúmajú rôzne oblasti Pekinskej akčnej platformy (PAP) podľa požiadaviek predsedníctiev Rady Európskej únie. Medzi najnovšie správy patria:

- Gender equality in power and decision-making (Rodová rovnosť v mocenských a rozhodovacích pozíciách, 2016),
- Gender gap in pensions in the EU (Rodový rozdiel v dôchodkoch v EÚ, 2015),
- Gender equality and economic independence: part-time work and self-employment (Rodová rovnosť a ekonomická nezávislosť: práca na čiastočný úväzok a samostatná zárobková činnosť, 2014).

Všetky predchádzajúce správy inštitútu EIGE sa nachádzajú na <http://eige.europa.eu/monitoring-the-bpfa>

Obrázok 3 – Podiel žien v národných parlamentoch, kde uplatňovali kvóty v období rokov 2003 a 2014

Zapojenie mladých žien: Ak sa politický život nestane atraktívny pre viac mladých žien, nedostatočné zastúpenie žien vo volených funkciách bude pokračovať. Mentorstvo, školenia, verejné kampane a profesionálne siete môžu zohrať dôležitú úlohu v podpore väčšieho počtu žien, aby sa hlásili o funkcie, a pripravili ich na politickú kariéru.

Poznámka k rodovo citlivým parlamentom

Parlamenta, ktoré vytvárajú priaznivé prostredie pre ženy, bez obťažovania na pracovisku a diskriminačných praktík, môžu podporovať viac žien, aby sa aktívne zapojili do politiky. EIGE vyvíja on-line interaktívny

Rodová rovnováha: Za všeobecne prijateľný pomer je považovaný 40/60.

Rodová parita: Číselnou koncepciou sa často označuje pomer 50/50.

Kritické množstvo: Ak je aspoň 30 % žien alebo mužov zastúpených v rozhodovacích pozíciách.

Ďalšie informácie o podmienkach rodovej rovnosti možno nájsť v glosári a tezaure rodovej rovnosti inštitútu EIGE.

nástroj, ktorý pomáha merať rodovú citlivosť politického orgánu. Nástroj sa pozerá na rad kľúčových kritérií, od volebných systémov po parlamentné pracovné podmienky. Prostredníctvom skúmania prekážok, ktorým ženy čelia ako političky vo všetkých fázach svojej kariéry, tento nový nástroj pomôže inštitúciám identifikovať diskriminačné praktiky a rozvíjať opatrenia na ich riešenie.

Priority politiky EÚ

Závazok EÚ k rodovej rovnosti v rozhodovacích procesoch je zosilnený v Strategickom záväzku Európskej komisie k rodovej rovnosti na obdobie rokov 2016 – 2019. Ako jednu z prioritných oblastí uvádza presadzovanie rodovej rovnosti v rozhodovacích procesoch. V tomto dokumente sa tiež uvádzajú kroky na zber a šírenie údajov o ženách a mužoch vo vysokých rozhodovacích pozíciách, v úzkej spolupráci s EIGE.

Európsky pakt pre rodovú rovnosť 2011 – 2020 potvrdzuje záväzok Rady k rodovej rovnosti a tiež sa snaží „podporiť posilnenie postavenia žien v politickom a hospodárskom živote“.

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť

Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (EIGE) je centrom poznatkov EÚ o rodovej rovnosti. Inštitút EIGE poskytovaním odborných poznatkov a porovnateľných a spoľahlivých údajov o rodovej rovnosti v Európe podporuje tvorcov politik a všetky príslušné inštitúcie v ich úsilí, ktoré sa zameriava na to, aby sa rovnosť medzi ženami a mužmi stala skutočnosťou pre všetkých Európanov.

Ďalšie informácie nájdete:

<http://eige.europa.eu>
[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)
twitter.com/eurogender
[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)
eige.sec@eige.europa.eu
+370 5 215 7444